

ॐ
संस्कृतभारती (उत्तरतमिळनाडु)
पत्राचारद्वारा संस्कृतम्
परीक्षा - कोविदः

कालावधिः - होरात्रयम्
आषाढः - विलम्बिसंवत्सरः

अङ्काः - १००
जूलै - २०१८

नाम _____

(full name with initials / surname)

जङ्गमदूरवाणी सं. (Mobile. No.) _____

पञ्जीकरणसङ्ख्या (Regn. No.) _____

वासप्रदेशः (Res. Area) _____

परीक्षाकेन्द्रम् (Exam centre) _____

अवधेयम् - प्रथमभागस्थ-प्रश्नानाम् उत्तराणि प्रश्नपत्रे लिखत । अन्यप्रश्नानाम् उत्तराणि उत्तरपत्रे लिखत ।

प्रथमः भागः

। (क) वाक्येषु विग्रहवाक्यस्य रेखाङ्कनं कृत्वा समस्तपदं लिखत (पञ्चानाम्)

5

उदा. – शिष्येण आचार्यस्य आज्ञा पालिता । आचार्याज्ञा

१. अर्जुनः कृष्णस्य समीपं गतवान्। .....
२. नारदः देवानाम् ऋषिः इति विख्यातः । .....
३. तस्मिन् वने उन्नताः वृक्षाः सन्ति । .....
४. विद्या एव धनं तेषाम् ऋषिकुमाराणाम् । .....
५. पुरुषः सिंहः इव सः कार्यं साधयत्येव । .....
६. रागश्च द्वेषश्च त्यक्तव्यौ । .....
७. पुरुषेषु उत्तमः इति कीर्त्यते श्रीरामः । .....

ख) समस्तपदानां विग्रहवाक्यं प्रदर्श्य समासनाम च लिखत (दशानाम्)

10

दुःखातीतः, जनाभावः, सर्पनकुलम्, हिमालयपर्वतः, यथोक्तम्, लोकहितम्, असत्यम्,

त्रिभुवनम्, बुद्धियुक्तः, अमित्रः, अनुगुणम्, मोदकहस्तः, स्वच्छीकृत्य, कुकर्म ।

विग्रहवाक्यम्

समासनाम

१. -----
२. -----
३. -----

४. -----
५. -----
६. -----
७. -----
८. -----
९. -----
१०. -----

II. (क) उचित-तद्धितान्तं पदं चिनुत (✓) । (अष्ट एव)

8

१. स्त्रीषु सीता (सुन्दरतरा / सुन्दरतमा / सुन्दरा) ।
२. कमले (कोमलत्वम् / कोमलम् / कोमलता) अस्ति ।
३. पितृष्वसुः अपत्यं पुमान् (पैतृष्वस्त्रीयः / पितृष्वस्त्रीयः / पितृष्वसवः) ।
४. गुणः अस्य अस्ति इति, सः (गुणि / गुणिः / गुणी) ।
५. मातुः भ्राता (मातुला / मातुलः / मातुलानि) ।
६. समाजं रक्षतीति (समाजिकः / समाजी / सामाजिकः) ।
७. 'ल्' वर्णः (दन्तः / दन्तव्यः / दन्त्यः) वर्णः ।
८. (तत्रस्य / तत्रत्यः / तत्रत्यान्) जनान् आह्वयतु ।
९. (पाश्चात्या / पाश्चात्य / पाश्चात्यं) सङ्गीतमपि सा जानाति ।
१०. इन्द्रस्य इमां सभां पश्य । (ऐन्द्रम् / ऐन्द्रीं / ऐन्द्रा)

(ख) आवरणे दत्तस्य धातोः उचितं णिजन्तं रूपं लिखत । (पञ्चानाम्)

5

१. मुख्याथितिः आगच्छति । कार्यकर्ता तं ----- । (उपविश)
२. रजकः गर्दभेन भारं ----- । (वह)

३. शिक्षकः छात्रान् पाठं ----- । (स्मृ)

४. जनाः गीतं गायन्ति । बालकः गीतं----- (गै/ गाय्) ।

५. कथाम् उक्त्वा पिता पुत्रं ----- । (हस्)

६. वायुः वृक्षतः पत्राणि----- । (पत्)

७. अम्बा पुत्रीं विषयं ----- । (बुध्)

(ग) आवरणे दत्तानां पदानां स्थाने सन्नन्तपदानि लिखत । (पञ्चानाम्)

5

सुरेशः वैद्यः ----- (भवितुम् इच्छुः) अस्ति । सर्वदा विज्ञानविषयाणां
----- (ज्ञातुम् इच्छुः) सः सम्यक् ----- (पठितुमिच्छति) ।
तस्य निर्धनानां रुग्णानां ----- (सेवितुम् इच्छा) भवति । परीक्षालेखनाय चेन्नै
नगरं ----- (गन्तुमिच्छुः) सः रेलयाने उपविशति । यानं विलम्बेन चेन्नैनगरं
प्राप्नोति । ----- (भोक्तुम् इच्छया), ----- (पातुम् इच्छया) च
श्रान्तः सः कथञ्चित् बन्धुगृहं प्राप्नोति ।

(ग) यथोचितं लघु/गुरु चिह्नेन अङ्कयत, गणनाम् च लिखत ।

5

	<u>चिह्नम्</u>	<u>गणनाम्</u>
उदा:- माधवः	- - -	रगण
१) उपेन्द्रः	_____	_____
२) पठति	_____	_____
३) आनीता	_____	_____
४) गौतम	_____	_____
५) सोपान	_____	_____

III (क) परस्परसम्बद्धान् मेलयत ।

7

1. सुबन्धुः - महाभाष्यम् ( )
2. कात्यायनः - प्रस्थानत्रयम् ( )
3. गौतमः - चम्पूभारतम् ( )
4. अनन्तभट्टः - लीलावती ( )
5. भास्कराचार्यः - न्यायशास्त्रम् ( )
6. पतञ्जलिः - वार्तिककारः ( )
7. वेदव्यासः - वासवदत्ता ( )

(ख) एकपदेन उत्तरं लिखत । (पञ्चानाम्)

5

- १) महीयांसः कीदृशाः ? _____
- २) योगिनः किमर्थं सङ्गं त्यक्त्वा कर्म कुर्वन्ति ? _____
- ३) हंसाः इव मनुष्येण किमुपासितव्यम् ? _____
- ४) किं कर्तारमनुगच्छति ? _____
- ५) मरुत्सखः कः ? _____
- ६) पद्यकाव्यरचनायाम् उपयुज्यमानं शास्त्रं किम् ? _____
- ७) चन्दनतरुः छेदेऽपि कस्य मुखं सुरभयति ? _____

द्वितीयः भागः - (संस्कृतेन / तमिळभाषया / आङ्ग्लभाषया वा उत्तराणि लिखत)

IV (क) एकस्य श्लोकस्य पदविभागम्, अन्वयरचनां, तात्पर्यं च लिखत ।

5 X 1 = 5

(प्रतिपदार्थः न अपेक्षितः ।)

- १) अन्येद्युरात्मानुचरस्य भावं जिज्ञासमाना मुनिहोमधेनुः ।
गङ्गाप्रपातान्तविरूढशष्पं गौरीगुरोर्गह्वरमाविवेश ॥
अथवा
- २) सेयं स्वदेहार्पणनिष्क्रयेण न्याय्या मया मोचयितुं भवत्तः ।
न पारणा स्याद्विहता तवैवं भवेदलुप्तश्च मुनेः क्रियार्थः ॥

अथवा

- ३) तस्याः खुरन्यासपवित्रपांसुमपांसुलानां धुरि कीर्तनीया ।
मार्गं मनुष्येश्वरधर्मपत्नी श्रुतेरिवार्थं स्मृतिरन्वगच्छत् ॥

(ख) एकस्य सुभाषितस्य पदविभागं, तात्पर्यं च लिखत ।

4 X 1 = 4

- १) मनसि वचसि काये पुण्यपीयूषपूर्णाः त्रिभुवनमुपकारश्रेणिभिः प्रीणयन्तः ।
परगुणपरमाणून् पर्वतीकृत्य नित्यं निजहृदि विकसन्तः सन्ति सन्तः कियन्तः ॥

अथवा

- २) सुहृद्भिरासकृद्विचारितं स्वयं च बुद्ध्या प्रविचारिताश्रयम् ।
करोति कार्यं खलु यः स बुद्धिमान् स एव लक्ष्म्या यशसां च भाजनम् ॥

अथवा

- ३) किं चन्द्रमाः प्रत्युपकारलिप्सया करोति गोभिः कुमुदावबोधनम् ।
स्वभाव एवोन्नतचेतसां सतां परोपकारव्यसनं हि जीवितम् ॥

(V)(क) ३-४ वाक्यैः उत्तरं लिखत । (चतुर्णाम्)

2 X 4 = 8

- १) दिलीपः कैः धेनोः समाराधनमकरोत् ?
२) अनुप्रासालङ्कारस्य विषये लिखत ।
३) कालिदासः, भारविः, दण्डी इति एतेषां काव्येषु के के गुणाः आसन् ?
४) केषां केभ्यः भयमिति सुभाषितं सूचयति ?
५) भारतदेशस्य कासाञ्जन कवयित्रीणां तासां कृतीनां च उल्लेखं कुरुत ?
६) सत्सङ्गतिः पुंसां किं किं करोति ?
७) 'रूपकम्' इति काव्यप्रकारं विवृणुत ।

(ख) एकस्य अलङ्कारस्य लक्षणं, लक्षणसमन्वयं च सोदाहरणं लिखत ।

4

- १) रूपकालङ्कारः २) श्लेषालङ्कारः ३) अतिशयोक्तिः

(ग) अधोदत्तं विषयमधिकृत्य ५-६ वाक्यैः लघुटिप्पणीं लिखत । (एकम्)

4

१) इतिहासः २) भारतीयदर्शनानि ३) भारविः

तृतीयः भागः (संस्कृतेन उत्तराणि लिखत)

VI (क) एकवाक्येन उत्तरं लिखत । (सप्तानाम्)

7

- १) भासस्य रूपकाणि केन प्रकाशितानि ?
- २) जैनदर्शनम् आस्तिकं वा नास्तिकं वा ?
- ३) प्रथमं दूतकाव्यं किम् ?
- ४) 'प्रतिक्षेत्रम्' – अस्य पदस्य विग्रहवाक्यं लिखत ।
- ५) देवानां सन्देशं शिवाय कः नीतवान् ?
- ६) रेफनकारयोः मध्ये 'च' वर्णः भवति चेत् णत्वम् भवति किम् ?
- ७) सज्जनानां वाचं किमिति पण्डिताः वदन्ति ?
- ८) दमयन्त्याः समीपं के के दूतीं प्रेषितवन्तः ?
- ९) उपजाति-वृत्तं कयोः वृत्तयोः संयोजनम् ?
- १०) 'ऋतु-संहारम्' इति काव्यं केन लिखितम् ?

(ख) ससन्दर्भं संस्कृतभाषया ४-५ वाक्यैः विवरणं कुरुत । (चतुर्णाम्)

4 X 3 = 12

- १) हे कल्याणि ! वीरपुत्रं प्राप्नुहि ।
- २) कलिः निस्तेजस्कः अभवत् ।
- ३) मन्मथं विना कथम् अहं जीवामि ?
- ४) त्वं भूलोकं गच्छ ।
- ५) तारकवधार्थं कुमारं प्रेषयतु ।

(VII) अधः दत्तयोः शीर्षकयोः एकमधिकृत्य १०-१२ वाक्यैः प्रबन्धं रचयत ।

6

- १) संस्कृतवाङ्मयम् अथवा २) संस्कृतस्य संस्कृतेः च रक्षणस्य उपायाः ।